

„Ve světě, který je starší a složitější než ten náš, se pohybují tvorové dokonalejší a složitější než my, nadaní mimořádnými smysly, jaké my nemáme, a dorozumívající se hlasy, které my nikdy neuslyšíme.“

Henry Beston

V kleci za Bílou smrtí

Jihoafričtí bílí žraloci se z hrozby postupně stali objektem prosperujícího turistického průmyslu. Návštěvníci je mohou obdivovat z bezpečí lodní paluby (shark viewing) nebo přímo v jejich živlu z protižraločích klecí (shark diving). V obou případech posádka lodí předtím do moře nahází krvavé návnady, takže predátoři ztrácejí jakékoli zábrany.

Klece jsou nejen pevně uchycené na laněch, ale navíc ještě zavěšené na bytelných plovácích. Potápěči se nedostanou hlouběji než pár metrů a přitom jsou z palub lodí pozorně střeženi. Přesto se po turistech obvykle požaduje průkaz dosvědčující absolvování alespoň základního stupně některého mezinárodně uznávaného potápěčského výcvikového systému, například PADI Open Water nebo CMAS One Star. Posádka lodí má nejen potápěčský výcvik, ale nezřídka také ošetřovatelské kursy.

Oblíbeným místem pro potápění v kleci jsou například ostrovy Dyer a Geyser v Jižní Africe, americké San Diego nebo australský Velký bariérový útes. Zde, respektive na místě zvaném Scuba Zoo u útesu Flinders, je v hloubce asi dvaceti metrů ukotvená obří klec. Když jsou potápěči uvnitř, průvodci spustí do vody kontejner naplněný rybami. Víko se odklopí, uvolní se návnada a žraloci spanilí, bělocípí nebo lagunoví se na ni vrhnou. Během několika minut hostina končí, ale paryby ještě chvíli plavou kolem, vzrušení pachem krve. Jakmile se začnou chovat klidně, potápěči můžou klec opustit a volně mezi nimi plavat. Žraloci bílí,

někdy dokonce vyskakující divoce z vody, pro změnu do klece narážejí a snaží se okusit její „chuť“. Impozantní je způsob, jakým se objeví. Na hladině zpozorujete malou vypouklinu, vytvářenou čelní vlnou před žralokovým tělem. Pak se objeví dva víry za hřbetní ploutví, která prořízla hladinu, když vtom náhle žralok míří přímo na návnadu.

Většina společností pořádajících výlety za bílými žraloky vlastní kromě lodí i ubytovací kapacity, restaurace, prodejny suvenýrů a další objekty na pobřeží. Často bývají součástí rozsáhlejší sítě podniků, které zprostředkovávají žraločí potápění i v jiných částech světa. Jihoafrické ministerstvo životního prostředí (South African Government's Department of Nature and Conservation) jim každoročně obnovuje osvědčení (shark dive permit) potvrzující, že dodržují zásady bezpečnosti klientů i ochrany přírody a že posádky lodí mají příslušnou kvalifikaci.

Ceny výletů za žraloky se velmi liší podle společnosti, lokality i použitých lodí a další techniky. Například White Shark Discovery nabízí jednodenní lodní výlet za 1200 randů (asi 3600 Kč). Kromě potápění v klecích cena zahrnuje i návštěvu kolonie tuleňů, oběd na palubě či zapůjčení potápěčské výstroje.

I včela je nebezpečnější

Z filmů a dobrodružné literatury by se mohlo zdát, že žralok je nejnebezpečnější tvor planety, jehož potravou jsou převážně lidé. Ve skutečnosti je to přesně naopak. Podle statistik rybáři ročně uloví neuvěřitelných

26 až 73 milionů žraloků, zatímco počet útoků na lidi se počítá sotva na desítky. Úmrtí je do roka jen asi pět až osm – z tohoto hlediska je i včela mnohem nebezpečnější tvor. Navíc útoků dlouhodobě ubývá, zřejmě v důsledku vymírání žraloků. Například v roce 2001 došlo na celém světě k 86 střetům žraloka s člověkem (z toho šesti smrtelným), v roce 2002 to bylo 63 a v roce 2003 pouze 55. Převážná většina incidentů se odehrála ve vodách Spojených států, zejména na Floridě. Mezi další nebezpečné země patří Austrálie, Brazílie, Venezuela, Jihoafrická republika, Fidži, Indie a Madagaskar.

Z bezmála 360 druhů byl statisticky významný počet útoků na lidi doložen jen u čtyř až dvanácti (údaje mnoha autorů se v tomto ohledu liší). Alespoň jeden útok je věrohodně potvrzen u 35 druhů. Vše nasvědčuje tomu, že většina incidentů mezi žraloky a lidmi je z hlediska paryby spíše omylem než záměrem a mnohé z nich vědomě nebo mimoděk vyprovokovali lidé.

Existují dva typy lidského chování, které mohou vést k žraločímu útoku. Především je to pohyb ve vodě, v níž se vyskytuje krev,

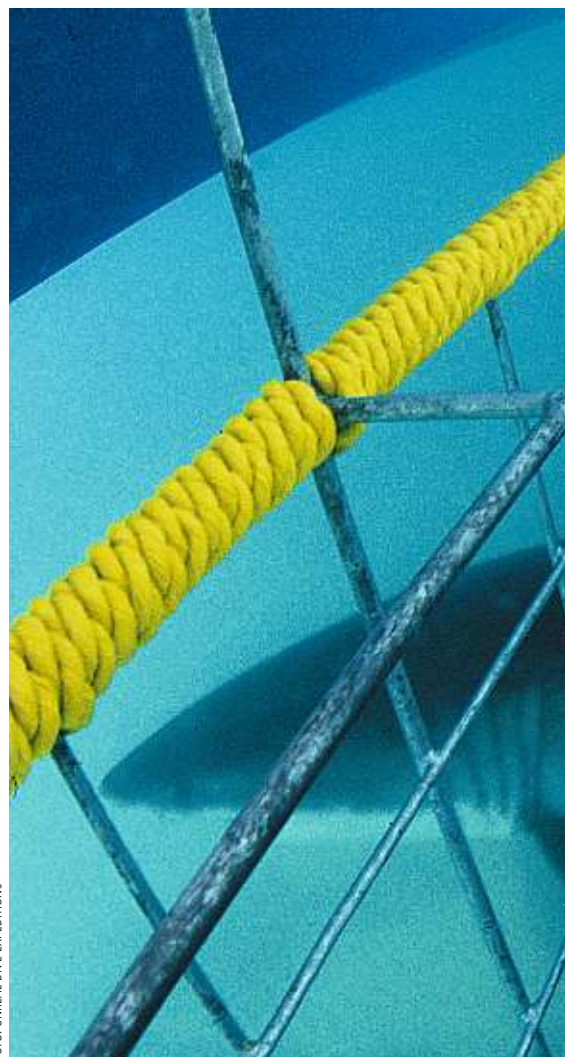

FOTO: UNREAL DIVE EXPEDITIONS

FOTO: ARCHIV